Lausunto

Kansainvälinen yksikkö 17.11.2015 Dnro 90/61/15

Eduskunta
Lakivaliokunta

Valtioneuvoston u-jatkokirjelmä eduskunnalle neuvoston asetukseksi Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) perustamisesta

Pyydettynä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

Liitännäistoimivalta

Aikaisemmissa eduskuntakuulemisissa ja myös tämän u-jatkokirjeen yhteydessä on arvioitu liitännäistoimivaltaan liittyvää valtiosääntöoikeudellista kysymystä. EPPO:n aineellinen toimivalta on sidoksissa unioninpetosdirektiivissä säänneltyyn EU:n taloudellisia etuja vahingoittavaan rikosmääritelmään. Koska mainitun direktiivin neuvottelut ovat edelleen kesken, on hieman hankala ottaa asiaan kantaa.

Liitännäistoimivallasta säädetään artiklassa 17. Sen toisessa kohdassa todetaan, että varsinaisten eu-petosten lisäksi EPPO:n toimivalta käsittäisi minkä tahansa muun rikoksen käsittelemisen, joka erottamattomasti (inextricably) liittyy eu-petosrikoksen toteuttamiseen ja joka on rangaistusasteikoltaan eu-petosta lievempi. Luonnollisesti on selvää, etteivät mitkä tahansa eu-petosrikokseen syyllistyneen henkilön samanaikaisesti tekemät rikokset voi tulla EPPO:n syytettäviksi.

Valtakunnansyyttäjänvirasto on aikaisemmissa lausunnoissaan pitänyt tarkoituksenmukaisena, että EPPO:lla olisi liitännäistoimivaltaa. Tällaisen toimivallan piiriin tulisi lukea sellaiset rikokset, jotka luonteensa puolesta edistävät tai suorastaan ovat välttämätön edellytys sille, että eu-petosrikos on voidaan tehdä. Artiklassa 17 (2) edellytetään, että liitännäisrikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on eu-petosrikosta alhaisempi. Toinen pääkriteeri on erottamattomuus, jota käsitteenä tulisi jotenkin määritellä. Kriteerinä voisi pitää sitä, että liitännäiset teot tulee tehdään samalla teolla tai että niiden tulee kuulua samaan oikeusvoimapiiriin. Tämän mukaan väärennysrikos voisi hyvin olla sanotulla tavalla tehty teko.

Euroopan unionin neuvoston oikeuspalvelun mukaan nykymuodossa

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki | **Postiosoite** PL 333 00181 Helsinki | **Puhelin** 029 562 0800 | **Telekopio** 029 562 0888 | **Sähköpostiosoite** vksv@oikeus.fi

oleva puheenjohtajiston ehdotus liitännäistoimivallasta ei enää olisi ongelmallinen perussopimuksen (SEUT) 86 (1) artiklan kanssa. Näin ollen ja jos liitännäisrikoksen kriteerejä voidaan vielä täsmentää, liitännäistoimivallan säätäminen voinee olla mahdollista.

Tutkintatoimet ja rajat ylittävä tutkinta

Valtakunnansyyttäjänvirasto voi näiltä osin yhtyä valtioneuvoston kantaan. Kuten u-jatkokirjelmässä todetaan erityisesti rajat ylittävää tutkintaa koskeva artikla 26 on kehittynyt hyvään suuntaan. Erityisesti 26 (6) näyttää laajentavan viranomaisten keinovalikoimaa rajat ylittävässä tutkinnassa tavalla, joka ei aikaisemmissa tekstiversioissa vielä ollut mahdollista. Nykyinen muotoilu mahdollistaa myös vastavuoroisen tunnustamisen instrumenttien soveltamisen, jolloin viranomaisten rajat ylittävä yhteistyö olisi eu-petosasioissa periaatteessa yhtä tehokasta kuin muissakin jäsenvaltioiden välisissä rikosasioissa.

Rikosvastuun tehokkaan toteuttamisen kannalta asetusehdotuksessa on lähdetty siitä, että juttua hoitavalla syyttäjällä, European Delegated Prosecutor´lla, on operatiivisissa asioissa keskeinen rooli mm. siinä, että hän voi määrätä niin oikeudenkäyntivaltiossa käytössä olevista tutkintatoimista kuin määrätä tutkintatoimia toteutettavaksi rajat ylittävässä tutkinnassa. Se, että keskustasolla eli Euroopan syyttäjällä (European Prosecutor) ja pysyvällä jaostolla (Permanent Chamber) on valvova rooli, on välttämätön, jotta voidaan varmistaa, että kaikki voitava tehdään rikosvastuun toteuttamiseksi. Samoin on tärkeää, että jutun syyttäjälle luodaan vahvat toimisoikeudet ja velvollisuudet, jotta menettely on tehokasta. Asetusehdotuksessa tämä näyttää otetun huomioon.

Lopuksi

U-jatkokirjelmässä todetaan, että EU-puheenjohtajavaltion tarkoituksena on joulukuussa pidettävässä oikeus- ja sisäasiain neuvostossa saada laaja tuki jäsenvaltioilta artiklojen 17-36 osalta. Muiden artiklojen kuin edellä erikseen kommentoitujen osalta Valtakunnansyyttäjänvirastolla ei ole tässä vaiheessa erityistä huomauttamista. Todettakoon kuitenkin, että koska asetuksen koko sisältö ei vielä ole selvillä ja koska lopputulos unionipetosdirektiivinkin sisällön osalta on auki, lopullisen kannan muodostaminen ei ole mahdollista.

Valtionsyyttäjä Raija Toiviainen

Käyntiosoite Albertinkatu 25 A 00180 Helsinki | **Postiosoite** PL 333 00181 Helsinki | **Puhelin** 029 562 0800 | **Telekopio** 029 562 0888 | **Sähköpostiosoite** vksv@oikeus.fi